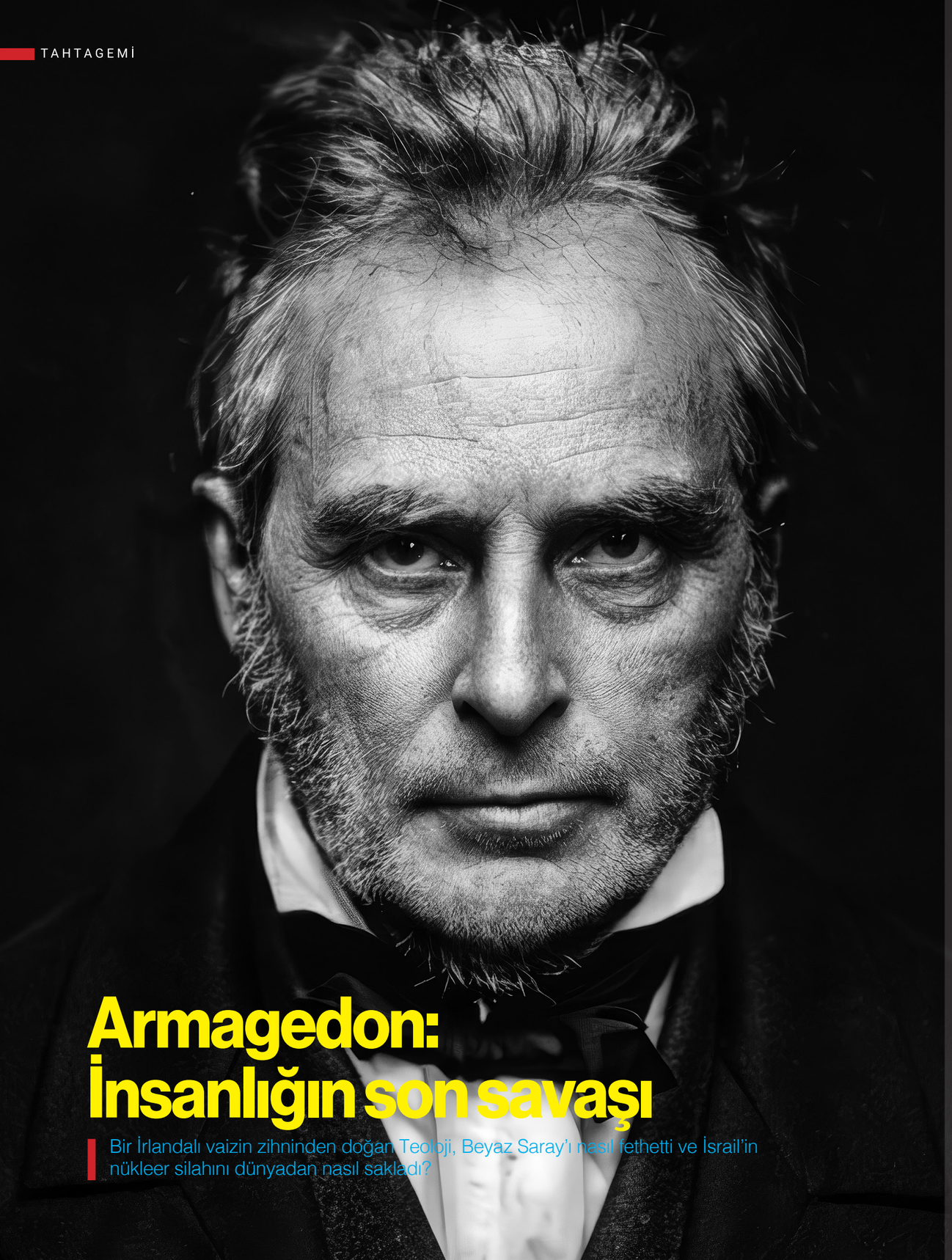

Armagedon: İnsanlığın son savaşı

Bir İrlandalı vaizin zihninden doğan Teoloji, Beyaz Saray'ı nasıl fethetti ve İsrail'in nükleer silahını dünyadan nasıl sakladı?

SEBAHATTİN ÇELEBİ, FRANKFURT

"İsrail'in varlığı ilahi bir planın parçasıdır; ona dokunmak Tanrı'ya dokunmaktır."
Billy Graham, 1970

1844 yılının soğuk bir İrlanda sabahında, Plymouth Kardeşler hareketinin genç ve ateşli vaizi John Nelson Darby, İncil'in sayfaları arasında bir şey keşfettiğine inanıyordu: Tarihin gizli haritasını. O haritaya göre dünya yakında sona erecekti, seçilmiş Hristiyanlar göğe alınacaktı, Yahudiler Kutsal Topraklar'a dönecekti ve insanlığın son savaşı olarak nitelenen Armagedon, Megiddo Ovası'nda patlak verecekti. Darby bu senaryoyu kafasında kurduğunda, Filistin hâlâ Osmanlı toprağıydı, İsrail diye bir devlet yoktu ve nükleer silahın ne olduğunu kimse bilmiyordu.

Yüz elli yıl sonra aynı senaryo, Beyaz Saray'ın karar odalarında fısıldanmakta, İsrail'in nükleer caydırıcılığını meşrulaştıran argümanların temel taşlarından birini oluşturmaktaydı. Darby'nin kıyamet tiyatrosu, dünyanın en güçlü ordusunu yönlendiren bir inanç sistemine dönüşmüştü.

John Nelson Darby bir kurtarıcı değil, bir senaryo yazarıydı.

Bir delinin saçma sapan hayalleri diye nitelenebilecek bu vizyon gerçekleşti ve Amerika toplumu içinde, sırf kıyamet erken kopsun, Mesih gelsin diye İsrail'i tereddütsüz destekleyen bir grup oluşacaktı:

Evangelik Siyonistler!

1800'de Dublin'de dünyaya gelen Darby, başlangıçta bir Anglikân din adamıydı. Ancak kilise hiyerarşisinden koparak kurduğu Plymouth Kardeşler hareketi içinde bambaşka bir teoloji geliştirdi: Dispensasyonalizm.

Bu sisteme göre Tanrı, tarihi birbirinden ayrı dönemlere —dispensasyonlara— bölmüştü. Her dönemin sonu bir yıkımla geliyordu; ve en büyük yıkım henüz yaşanmamıştı.

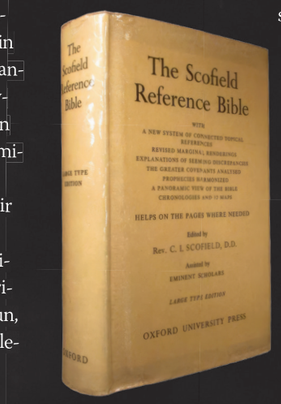
Darby'nin en devrimci icraatı ise "Büyük Çekiliş" (Rapture) doktriniydi. İncil'de doğrudan geçmeyen bu kavram, Darby'nin birkaç pasajı birleştirerek oluşturduğu tamamen özgün ve tartışmalı bir yorumundan ibaretti. Buna göre, dünyanın sonu yaklaşmadan önce gerçek Hristiyanlar bedenleriyle göğe alınacak, geride kalanlar yedi yıllık büyük sıkıntıyı yaşayacaktı. Ardından İsa yeryüzüne dönerek Kudüs'ten krallığını kuracaktı.

Bu senaryonun kilit koşulu vardı: İsrail'in yeniden kurulması. Yahudiler atalarının topraklarına dönmeden Armagedon başlayamazdı, İsa gelemezdi, kıyamet tamamlanamazdı. Dolayısıyla Darby'nin teolojisi, Yahudi devletinin kurulmasını ilahi bir zorunluluk hâline getiriyordu.

Bir vaizin fikirleri, Scofield İncili aracılığıyla milyonların beynine kazındı.

Darby'nin görüşleri başlangıçta küçük çevrelerde yankı bulmuştu. Asıl sıçrama, 1909'da Cyrus Scofield'ın dipnotlu İncili'ni yayımlamasıyla geldi. Scofield Reference Bible, Darby'nin dispensasyonalist yorumlarını doğrudan kutsal metnin içine yerleştirdi. Bir okuyucu İncil'i açtığında, Darby'nin kıyamet senaryosunu sanki Tanrı'nın kelamıymış gibi okuyordu.

Bu İncil, Moody Bible Institute ve Dallas Theological Seminary gibi kurumlar aracılığıyla Amerika'nın her köşesine yayıldı. Yirminci yüzyılın başında milyonlarca Amerikalı Protestan, dünyanın bir haritasını kafasında taşımaktaydı: Bu haritada İsrail merkezde duruyordu, Kudüs son savaşın sahnesi olacaktı ve Amerika —Tanrı'nın seçilmiş milleti— bu ilahi dramanın koruyucusu olacaktı.

Evangelik Siyonizm ile siyasi Siyonizm'in buluşması tesadüf değildi.

Theodor Herzl 1897'de Birinci Siyonist Kongre'yi topladığında, Avrupa'nın Hristiyan çevrelerinin bir kısmı zaten hazırdı: İsrail'in kurulması onlar için de bir kehanetin gerçekleşmesi anlamına geliyordu. Biri dinî, biri milliyetçi bu iki akım birbirini besleyen garip bir ittifak içinde ilerledi.

Birinci Dünya Savaşı'nın ardından İngiltere'nin Filistin üzerinde manda yönetimi kurması ve 1917 Balfour Deklarasyonu'nun yayımlanması, Evangelik dünyada âdeta bir işaret fişeği gibi karşılandı. Darby'nin öngörüleri gerçekleşiyordu. 1948'de İsrail Devleti kurulduğunda ise Amerikalı Evangelikler için artık saatin çalıştığına kuşku kalmamıştı.

Din siyasetin emrine girdi

İkinci Dünya Savaşı sonrasında Amerika'nın en etkili vaizlerinden biri olan Billy Graham, Evangelical Siyonizm'in Beyaz Saray'a taşınan ilk büyük elçisiydi. Eisenhower, Nixon, Johnson ve Carter ile kurulan yakın ilişkiler aracılığıyla Graham, İsrail'e sarsılmaz desteğin teolojik zeminini Amerikan siyasi kültürünün merkezine yerleştirdi.

1979'da Jerry Falwell'in kurduğu Moral Majority hareketi bu bağı örgütsel bir güce dönüştürdü. Milyonlarca Evangelik seçmen, İsrail'e verilen desteği imanlarının ayrılmaz parçası olarak görüyordu. Falwell açıkça söylüyordu: "*Bir Hristiyan, İsrail'e sırtını dönemez. Döndüğünde Tanrı'ya sırtını dönmüş olur.*"

Bu söylem Ronald Reagan yönetiminde zirvesine ulaştı. Reagan, salt bir politikacı değil, aynı zamanda inançlı bir dispensasyonalistti. Armagedon'un yakın olduğunu kamuoyu önünde defalarca ve çekinmeden dile getirdi. 1983'te Ulusal Din Yayıncıları Birliği toplantısında yaptığı konuşmada, İncil'deki kehanetlerin kendi kuşağında gerçekleşebileceğini